

חניכות אמיתית

כאשר שוחר רוחני מתקשר מרצונו עם מורֵה מוֹשֵׁלִם, הרי שייאמר עליו כי הפך לחניך. אולם אם התקשרות זאת היא רשמית גרידא, אין היא מהווה חניכות אמיתית. היחסים בין חניך לבין מורֵה מוֹשֵׁלִם שונים לגמרי, לדוגמא, מהיחסים החוקיים היוצרים זכויות וחובות באמצעות חילופי דברים בעל פה או על ידי הסכמים חתומים. חניכות מהווה אחד מקווי האופי הבסיסיים המאפיינים את חייו של שוחר מתקדם ואין היא נוצרת באמצעות הליך מלאכותי כלשהו. היא נובעת מהחוקים הבסיסיים של חיי הרוח. לפיכך יש לה משמעות גדולה הרבה יותר מאשר היחסים הארציים המתקיימים בחיים החברתיים הרגילים כתוצאה מהתקשרויות מקריות או מחוזים זמניים. רוב היחסים הארציים הללו אינם נכללים במרקם הרוחני של חיי השוחר אלא מתקשרים באופן שטחי להווייתו.

החניכות מהווה
קשר חיוני

לפיכך אין שום משמעות מיוחדת לכך אם הנך רוכש דבר מה מחנווני זה או אחר כל עוד אתה משלם את המחיר בעבורו; ואין שום חשיבות לכך אם הנך מפליג בספינה זו או אחרת כל עוד תגיע ליעדך. גם קשרי גומלין שכאלה נקבעים ללא ספק באופן פנימי מקשרים רשומעתיים ומחוקי הגורל, ולכס אין הם נעדרים חשיבות רוחנית לגמרי. אולם יחסים אלה הם בטבעם ארעיים ושטחיים, ולא ניתן בשום אופן להשוותם לקשר החיוני שבחניכות, קשר המעניק משמעות וכיוון לחיי השוחר.

היחסים בין המורֵה המוֹשֵׁלִם לבין החניך הם תוצאה בלתי נמנעת של התנאים הפנימיים בחיי השוחר. אלו הם בראש ובראשונה יחסים בין האוהב לבין אהובו האלוהי. מזווית הראיה הרוחנית אלו הם היחסים החשובים ביותר שאותם יכול האדם לכונן. האהבה המהווה את גרעין החניכות שונה מזו הקיימת ביחסים חברתיים רגילים. אהבה ארצית מהווה יחסי גומלין בין שני מרכזים של האלוהים הבלתי מודע; בה בשעה שהאהבה המשתמעת מהחניכות היא אהבת האלוהים הבלתי מודע אל האלוהים המודע. כל אחד הוא אלוהים; אולם אחדים מבינינו אינם מודעים לאלוהיותם, אחרים מודעים באופן חלקי לאלוהיותם ומעטים הינם בעלי תודעה אלוהית מלאה. אלה שאינם מודעים לאלוהיותם אין להם שום מושג על אודות המצב האלוהי; הם מודעים רק למצב הגופני. כדי שיוכלו לזכות במצב האלוהי, עליהם לאהוב, להוקיר את המורֵה המוֹשֵׁלִם השוכן לתמיד במצב האלוהי, ולהניח לו להדריכם.

האהבה מהווה את
גרעין החניכות

התביעה העליונה
של המורה המושלם

האהבה אותה רוחש השוחר למורה המושלם איננה בעצם אלא התגובה המתעוררת בזכות האהבה הגדולה יותר אותה חש המורה המושלם אל תלמידו. יש להציבה מעל לכל האהבות האחרות. האהבה למורה המושלם נעשית באופן טבעי לכח המרכזי בחיי השוחר משום שהוא יודע כי המורה המושלם הוא ההתגשמות והביטוי של האלוהים האינסופי. לפיכך כל מחשבותיו ושאיפותיו נשזרות סביב אישיותו של המורה המושלם. באופן כזה יש למורה המושלם עליונות ללא עוררין על כל התביעות אותן מזהה השוחר; ומתוך עליונות זו נעשה המורה המושלם לנקודת המוקד לשם קרינת העוצמות הרוחניות – המפזרות את החשיכה כולה, עוקרות את חטאי הלב ומזמנות את השוחר לחיים של חופש ותודעת האמת.

כל האהבות מובילות
אל המורה, כמו בספור
על מג'נון ולילה

התנאי הבסיסי למועמד החפץ להיות חניך אמיתי הוא לחוש אהבה ללא עוררין אל המורה. כל שאר פלגי האהבה משתלבים בסופו של דבר בנהר האהבה הגדול הזה המוביל אל המורה ונעלמים בו; דבר זה מתואר בסיפור על אודות מג'נון ולילה. מג'נון אהב את לילה בעוצמה כזאת שכל רגע מחייו היה רווי מחשבות אודותיה. הוא לא היה מסוגל לאכול, לשתות או לישון מבלי לחשוב עליה; וכל אשר חפץ בו היה אושרה של לילה. הוא היה מסכים בשמחה לנישואיה לאחר אילו היה סבור כי הדבר הוא לטובתה, והיה נכון אפילו למות למען בעלה לו חשב כי מעשה כזה יעצים את אושרה. ההתבטלות העצמית המוחלטת ואהבתו הכנה הובילוהו בסופו של דבר אל המורה. כל רגע בחייו הגה מג'נון באהובתו ולא בעצמו, וזה העלה את אהבתו מהרמה הגשמית או השכלית והפכה לרוחנית. משעה שנעשתה רוחנית הובילה אותו אהבתו אל האהוב האלוהי.

היטהרות באמצעות
אהבה והתמסרות

המורה המושלם הוא האהוב האלוהי; וכאשר פוגש החניך את מורהו, כל אשר עליו לעשות הוא לאהוב אותו. כיוון שאם החניך אוהב את מורהו בלבב שלם, מובטחת לו התאחדותו הסופית עימו. אל לו לחשוש מאיכות אהבתו. עליו לאהוב למרות חולשותיו ולא להתמהמה עד אשר יוכל לטהר את לבו. המורה הוא המקור של הטוהר, וכאשר מעייני האדם נתונים למורה הרי זו התחלת ההיטהרות העצמית. כאשר מסירותו של החניך למורה היא בלבב שלם, הוא נפתח לקבלת האהבה האלוהית שאותה מרעיף המורה עליו. כל חולשותיו נאכלות באש האהבה האלוהית בעת שהוא הופך למקבל האהבה הזאת. אם על החניך להשתחרר מכל החולשות ולהשיג טוהר אינסופי שאינו בר השחתה, הוא חייב להקדיש את

חייו למורה ללא שום סייגים או תנאים. הוא חייב למסור את חולשותיו כמו את כוחותיו, את חטאיו כמו את צדקותיו. לא יכולים להיות "אם" או "אבל" למנחתו. על התמסרותו העצמית להיות כל כך שלימה עד שלא יהיה מקום במוחו לשמץ של תשוקה עצמית חבויה.

ערכה של האמונה
התמסרות עצמית שלימה ואהבה ללא עוררין נעשות בנות מימוש כאשר משיג החניך אמונה איתנה במורה. אמונה במורה היא גורם ללא תחליף של חניכות אמיתית. מהרגע שהוגשמה האלוהיות אין עוד כלל שאלה של אמונה, כשם שאין כלל שאלה של אמונה כאשר אדם מכיר את עצמו כאדם. אולם עד שיושג מצב ההגשמה הזה, מהווה האמונה אותה רוח החניך למורה את קרן האור האמינה ביותר וניתן להשוותה להגה האוניה. אין זה נכון לתאר את האמונה כעיוורת, משום שהיא דומה יותר לראייה מאשר לבערות חשוכה; אפס האמונה חסרה התנסות ישירה עד אשר יגשים השוחר את האלוהיות בעצמו.

לא לחינם מתייחסים לכל הדתות כאל "אמונות"; אחד העיקרים שבחייו של השוחר הוא שעליו להיות בעל אמונה. האמונה יכולה להתבטא בצורות שונות, אולם מנקודת המבחן הפסיכולוגית הן מהוות אותו דבר ולא ניתן לסווג אותן בנפרד. ההבדלים היחידים באמונה הם הבדלים של מדרגה. אמונה יכולה להיות חזקה ומלאת חיים, או חלשה ופושרת. אמונה חלשה ופושרת לא תקדם את האדם מעבר לדבקות בטכסים ובפולחנים; אולם אמונה חזקה ומלאת חיים תובילו בהכרח אל מעבר לצורות הדת החיצוניות, תסייע בידו להפטר מהקליפה ולהגיע אל הגלעין של חי רוח אמיתיים. האמונה מגיעה אל מטרתה ופסגתה הטבעיים כאשר היא מוצאת את מנוחתה בחיקו של המורה.

סיפורו של קאליאן
אמונתו של החניך חייבת תמיד להיות מעוגנת בבטחה בהתנסותו באלוהיותו של המורה. אל לו להיות כמוץ הנידף בכל רוח קלה. עליו להיות כצוק איתן העומד ללא תזוזה תחת העזה בסערות. ספורו של קאליאן³⁵ מבהיר את המשמעות של אמונה עמוקה ואיתנה במורה. קאליאן היה חניכו של סוואמי ראַמְדָס סַאמְרָס³⁶ שהיה מורה מושלם בתקופתו של שיוואגי³⁷. המורה אוהב את כל תלמידיו באופן שווה, אולם אחדים עשויים להיות יקרים לו במיוחד – כשם שאדם אוהב את כל אברי גופו, הגם שענינו יכולות להיות יקרות לו יותר מאצבעותיו. לסוואמי ראַמְדָס סַאמְרָס היו תלמידים רבים, אולם החביב עליו ביותר היה קאליאן. שאר התלמידים לא הבינו בדיוק מדוע קאליאן היה חביב יותר בעיני המורה מאשר האחרים.

Kaliyan 35

36 מורה מושלם Swami Ramdas Samarth

37 מייסדה של הממלכה המרטיית בהודו Shivaji (1630-1680)

יום אחד בחן סוואמי ראמדס את מסירותם של תלמידיו. הוא ביקש מכל תלמידיו לבוא אליו והתחזה כחולה אנוש על סף המוות. הוא שם מנגו על ברכו וכרך אותו בתחושת כך שזה נראה כנפיחות איומה. סוואמי ראמדס הצביע על הנפיחות הזאת ואמר לתלמידיו כי זהו גידול ממאיר וכי אין שום סיכוי לחייו אלא אם כן מישוהו ימצוץ את הרעל מברכו. בה בשעה הבהיר היטב לכולם כי האדם שימצוץ את הרעל ימות מייד. אז שאל מי מבין התלמידים מוכן למצוץ את הרעל מהנפיחות במחיר חייו. כל התלמידים היססו פרט לקאליאן, אשר קם מייד והחל למצוץ את הנפיחות. למרבה הפתעתו גילה קאליאן מיץ מנגו ולא רעל, ואז הילל סוואמי ראמדס את אמונתו המוצקה ואת אהבתו המסורה. להיות נכון למות למען אושרו של האהוב זו אהבת אמת. אמונה פנימית, אהבה מתמידה ונאמנות חסרת פשרות כאלה כמו שהיו לקאליאן מגיעות לתלמיד אך ורק באמצעות חסדו של המורה.

נאמנות חסרת פשרות למורה איננה גורמת לצרות אופק בתחום חייו של החניך. המשמעות של השירות את המורה היא לשרת את עצמיזתו של האדם בכל עצמיות אחרת שהיא. המורה שוכן בתודעה אוניברסאלית וחפץ באושר

ניתן להיווכח
באמיתות המורה
מתוך השירות אותו

רוחני לכל היקום. לפיכך משמעות שירות המורה היא נטילת חלק בעבודתו, שתכליתה לשרת את כלל החיים. החניך עשוי להתבקש לשמור על הקשר עם העולם, בזמן שהוא משתתף בעבודת המורה. אולם אף על פי שהוא נע בעולם על פי צרכי העבודה שהוטלה עליו, הוא מצוי בקשר פנימי עם המורה כחוויה אינסופית. לפיכך החניך הולך ומתקרב אל המורה באמצעות ההשתתפות בעבודתו ונהפך לחלק בלתי נפרד מתודעתו. הדרך המהירה ביותר לרדת לעמקו של המורה היא באמצעות השירות אותו.

השירות אותו יכול לתת החניך למורה איננו קשור רק לעניין האוניברסאלי של המין האנושי אלא הוא גם אחד האמצעים החזקים ביותר לקירוב החניך אל מטרתו הרוחנית. כאשר שרותו של החניך הוא רצוני, מתוך לב

השתתפות בעבודת
המורה

שלם, בלתי אנוכי וללא תנאי, הוא מביא לו יותר תועלת רוחנית שיוכל לקבל מכל האמצעים האחרים. אשרו של החניך הוא שירות המורה, גם כאשר משמעות הדבר ניסיון קשה הבוחן את גופו או את נפשו. שירות המוענק בתנאים קשים ובלתי נוחים מהווה מבחן למסירותו של החניך. ככל ששירות כזה נעשה קשה יותר, כך הוא יותר רצוי לחניך. וכאשר הוא מקבל על עצמו ברצון ייסורי גוף ונפש בשירותו המסור למורה, הוא מתנסה באושר של ההגשמה הרוחנית.

תחושת הנאמנות המוחלטת ללא עוררין אל המורה מתאפשרת מתוך ההבנה הנכונה של מהות המורה ושל מה שהוא מייצג. אם אין החניך תופס נכונה את מעמדו ופעולתו האמיתיים של המורה, הרי שהוא מועד לכונן ניגוד בין העצמיות העליונה שלו לבין המורה. כתוצאה מניגוד זה הוא עלול ליצור בנפשו מחלוקת מלאכותית ומדומה בין דרישות המורה לבין דרישות אחרות הנראות כמוצדקות. על החניך להיות מודע כבר מההתחלה כי כל מה שדורש המורה מהחניך הוא להגשים את עצמיותו העליונה. למעשה, מסמל המורה את העצמיות העליונה הזאת של החניך ואין הוא אלא עצמיות עליונה זו, שהינה אותה ממשות עצמה בכל.

וכך הנאמנות למורה מהווה רק צורה אחרת של נאמנות האדם לעצמיותו העליונה. אפס, דבר זה אין משמעותו כי נאמנות רשמית סתם לעצמיותו העליונה מהווה באופן כלשהו תחליף נאות לנאמנות למורה. לחניך לא יכולה להיות הבחנה ברורה של עצמיותו העליונה עד אשר יגשים את אלוהותו; ולעתים קרובות אותו הדבר הנראה לו כחובתו מהווה למעשה גירוי של רשומעויות כלשהן המשתרבות בין עצמיותו העליונה לבין שדה התודעה שלו. המורה, מאידך גיסא, מאוחד עם עצמיותו העליונה ואיננו יכול לשגות ביחס להערכה נכונה.

לפיכך על החניך לבחון תמיד את דחפיו באמצעות אמות מידה או פקודות שניתנו על ידי המורה. במקרה של מחלוקת בין השניים, עליו לבחון מחדש בקפידה את רעיונותיו כדי לגלות את הנקודות אשר בהן אין הם מושלמים. כמעט תמיד מספיקה מחשבה קצרה כדי לתפוס את ההארמוניה הבסיסית שבין התכתיבים הנכונים של העצמיות העליונה לבין דרישות המורה.

אם, לעומת זאת, במקרים נדירים מסוימים אין הוא מסוגל לפשר בין השניים, הוא יכול להיות סמוך ובטוח שאו שלא הבין נכונה את תכתיבי עצמיותו העליונה או שלא תפס נכונה את חשיבות הדרישות של המורה. במקרים אלה נותן המורה מרחב פעולה לחניך להישמע לצו מצפוננו. המורה עשוי לעתים לתת הוראות בכוונה להכשיר את החניך לאורח חיים גבוה יותר. ואכן תחת נסיבות שכאלה מוצא החניך את עצמו מתמודד מול סתירה זמנית לכאורה בין נטיותיו לבין הוראות המורה. אולם בדרך כלל אין המורה נותן כל הוראות אשר להן לא הוכן החניך באופן פנימי מראש.

המזרזה הוא מעבר לכל שיקול אישי באופן מוחלט, וכל מעייניו תמיד הם להסיר את המסך החוצץ בין התודעה של החניך לבין עִצְמִיּוֹתוֹ העליונה. לפיכך לא תתכן אף פעם מחלוקת בין נאמנות החניך למזרזה לבין נאמנותו לעִצְמִיּוֹתוֹ העליונה. ואכן, כאשר יסתיימו חיפושיו יגלה החניך כי המזרזה איננו שום דבר אחר זולת עִצְמִיּוֹתוֹ העליונה המופיעה בדמות אחרת. המזרזה, מכח העדרו של כל עניין אישי ומכח אלוהיותו הבלתי מופרת הוא שלם כל כך עד שאין בו שום תשוקה. ביחס לחניך כל מה שהוא מבקש זה שהחניך ישוב ויכונן את עצמו לאור האמת העליונה ביותר. להעשות לחניך משמעותו להתחיל לפסוע בנתיב המוביל אל המטרה הרוחנית. זוהי משמעותה של חניכות אמיתית.